

ผลการฝึกปฏิบัติงานวิชาชีพผู้บริหารการศึกษา หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยคริสเตียน

Effects of Professional Practice for Educational Administrator

Master of Education Program in Educational Administration

Christian University of Thailand

ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์*

Choomsak Intarak

Received: February 8, 2022

Revised: February 23, 2022

Accepted: May 25, 2022

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) เพื่อศึกษาผลการฝึกปฏิบัติงานวิชาชีพผู้บริหารการศึกษา หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยคริสเตียน (2) เพื่อศึกษาความพึงพอใจต่อการฝึกปฏิบัติงานวิชาชีพผู้บริหารการศึกษา และ (3) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการฝึกปฏิบัติงานวิชาชีพผู้บริหารการศึกษา ประชากรเลือกแบบเจาะจง เป็นนักศึกษาที่ฝึกปฏิบัติงานวิชาชีพชั้นปีที่ 2 จำนวน 15 คน อาจารย์นิเทศ จำนวน 4 คน และผู้บริหารพี่เลี้ยง จำนวน 6 คน เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัยเป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับผลการฝึกปฏิบัติงานวิชาชีพผู้บริหารการศึกษา แบบสอบถามความพึงพอใจต่อการบริหารจัดการ และแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยการหาค่าความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC: Index of item objective congruence) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน มีค่าความสอดคล้องทุกข้อ เท่ากับ 1.00 และการหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามด้วยวิธีการของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นรวมทั้งฉบับเท่ากับ .985 ชุดที่ 2 เป็นแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการบริหารจัดการของหลักสูตร จำนวน 10 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .967 การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการสังเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า (1) ผลการฝึกปฏิบัติงานวิชาชีพผู้บริหารการศึกษา หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยคริสเตียน โดยภาพรวมนักศึกษาเห็นว่ามีผลการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด จำแนกเป็นรายมาตรฐานทั้ง 3 ด้านปรากฏว่าด้านการปฏิบัติงานมีผลความสำเร็จมากกว่าด้านอื่น รองลงมาได้แก่ ด้านความรู้และประสบการณ์ และด้านการปฏิบัติตน ตามลำดับ (2) ผลการศึกษาความพึงพอใจต่อการฝึกปฏิบัติงาน

* รองศาสตราจารย์ ดร. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยคริสเตียน

Associate Professor Dr., Choomsak Intarak Department of Educational Administration, Christian University, Thailand

Corresponding Author E-mail Address: choomintarak@gmail.com

วิชาชีพผู้บริหารการศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด และ(3) ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาการฝึกปฏิบัติงานวิชาชีพผู้บริหารการศึกษา มีองค์ประกอบความสำเร็จ 5 องค์ประกอบ ได้แก่ หลักการและวัตถุประสงค์ของการฝึกปฏิบัติงานวิชาชีพ คุณลักษณะของอาจารย์นิเทศ คุณลักษณะของนักศึกษากระบวนการและกิจกรรมการฝึกปฏิบัติงานวิชาชีพ และการบริหารจัดการของหลักสูตร ข้อเสนอแนะควรนำผลการศึกษาและแนวทางการพัฒนาการฝึกปฏิบัติงานวิชาชีพผู้บริหารการศึกษาไปใช้ในการฝึกปฏิบัติการวิชาชีพต่อไป

คำสำคัญ : ผลการฝึกปฏิบัติงานวิชาชีพผู้บริหารการศึกษา/ แนวทางการพัฒนาการฝึกปฏิบัติงานวิชาชีพผู้บริหารการศึกษา/ หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาการบริหารการศึกษา

Abstract

The purposes of this research were to 1) study the effects of professional practice for educational administrator, master of education program in educational administration, Christian university of Thailand, 2) study the satisfaction towards professional practice for educational administrator, and 3) study the guidelines for professional practice for educational administrator, master of education program in educational administration. The population of the study was 15 graduate students in second year by purposive sampling, 4 supervisors, and 6 administrators. The instruments were validated by using IOC (Index of item objective congruence) from five experts; the value of IOC was 1.00 for every item. The reliability by Cronbach alpha coefficient correlation totally was .985 level, the satisfaction part was .967 level. The statistical analysis were frequency, percentage, arithmetic mean, standard deviation, and content analysis.

The results were revealed that the effects of professional practice for educational administrator, master of education program in educational administration, Christian university of Thailand were the highest levels, however the distribution of each component, they were found that the work performance standard was the highest than the others, the knowledge and experience was less and the self-performance was the least in respectively. The satisfaction towards professional practice for educational administrator was the highest level. The guidelines for developing the professional practice composed of five success factors; principles and objectives for professional practice, supervisor characteristics, student characteristics, activities in the practice, and management process of the curriculum. The suggestion for professional practice for educational administrator, master of education program in educational administration, there should be implemented the results and the guidelines to further development on the professional practice for educational administrator.

Keywords : Effects of Professional Practice for Educational Administrator/ Guidelines for Professional Practice for Educational Administrator/ Master of Education Program in Educational Administration

บทนำ

การฝึกปฏิบัติการวิชาชีพการบริหารการศึกษาเป็นการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาและผู้บริหารการศึกษาให้มีความรู้ ประสบการณ์และทักษะด้านการบริหารจัดการ ภาระงานที่เกี่ยวข้องในสถานศึกษาและหน่วยงานที่สังกัด เพื่อสร้างคุณภาพผู้นำทางการศึกษาตามเกณฑ์มาตรฐานของคุรุสภาและมาตรฐานหลักสูตรในระดับสากล หลักสูตรที่เปิดการเรียนการสอนในสถานศึกษาส่วนมากต้องจัดให้มีการฝึกประสบการณ์วิชาชีพเพื่อนำหลักการและทฤษฎีไปใช้ในการปฏิบัติงานจริง บางสาขาวิชาที่จัดเป็นภาคปฏิบัติมีการเขียนภาคนิพนธ์หรือการค้นคว้าอิสระประกอบเพื่อให้เห็นเป็นผลงานทางวิชาการเกี่ยวกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ในยุคความเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีทำให้มีความจำเป็นที่สถานศึกษาต้องมีผู้บริหารมืออาชีพมากขึ้นเพราะต้องเป็นผู้ดำเนินการเปลี่ยนแปลงที่สามารถด้านการสร้างสรรค์นวัตกรรมเพื่อแก้ปัญหาการจัดการเรียนการสอน การพัฒนาสื่อเทคโนโลยีสมัยใหม่ การพัฒนาบุคลากรให้มีทักษะและประสบการณ์สูงขึ้น เพื่อเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ การส่งเสริมให้ครู นักเรียน และผู้ปกครองได้มีโอกาสเข้าถึงแหล่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตด้วยรูปแบบและวิธีการที่หลากหลายเพื่อพัฒนาคุณภาพ ประสิทธิภาพการผลิตครูและผู้บริหารการศึกษาให้เป็นมืออาชีพทางการศึกษาอย่างแท้จริง

การฝึกปฏิบัติการวิชาชีพผู้บริหารสถานศึกษา เป็นกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่กระทำร่วมกันระหว่าง มหาวิทยาลัยกับสถานศึกษาหรือหน่วยงานต้นสังกัด เพื่อให้ นักศึกษามีโอกาสฝึกปฏิบัติงานในสถานศึกษา ที่มีลักษณะงานตรงตามสาขาวิชาชีพที่เลือกเรียน นักศึกษาจะได้พัฒนาความรู้ ความสามารถ ทั้งภาคทฤษฎีและ ภาคปฏิบัติควบคู่กันไปในสภาวะแวดล้อมที่เป็นจริง ทำให้ได้รับประสบการณ์ตรงด้วยตนเอง กระบวนการและประสบการณ์ดังกล่าว นับว่ามีความจำเป็นและสำคัญยิ่ง เพราะจะมีส่วนช่วยฝึกฝนให้นักศึกษาสามารถปฏิบัติงานในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายได้เป็นอย่างดี มีความมั่นใจ อีกทั้งเป็นการส่งเสริม พัฒนาพฤติกรรมของนักศึกษาทุกด้าน ทั้งบุคลิกภาพ สติปัญญา เจตคติ ที่ถูกต้องเหมาะสม เพื่อสร้างความก้าวหน้าในอาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติกำหนดเป็นมาตรฐานการอุดมศึกษาและเพื่อเป็นการประกันคุณภาพของบัณฑิตในแต่ละระดับคุณวุฒิและสาขาวิชา รวมทั้งเพื่อใช้เป็นหลักในการจัดทำมาตรฐานด้านต่าง ๆ ให้การจัดการศึกษามุ่งสู่เป้าหมายเดียวกันคือการผลิตบัณฑิตได้อย่างมีคุณภาพ จึงได้ปรับปรุงและประกาศใช้เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษากระทรวงศึกษาธิการ (Ministry of Education, 2558) จุดมุ่งหมาย และวัตถุประสงค์ของการฝึกปฏิบัติการวิชาชีพ ได้แก่ 1) จัดประสบการณ์วิชาชีพให้เป็นระบบและกระบวนการที่ต่อเนื่อง 2) ให้มีการฝึกสถานการณ์ผู้บริหารการศึกษา และ ผู้บริหารสถานศึกษาและส่วนงานที่เกี่ยวข้องเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน

ให้กับนักศึกษา 3) ประสานทฤษฎีให้สอดคล้องกับการนำไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสม 4) สร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างสถาบันกับองค์กรและหน่วยงานภายนอก 5) พัฒนาคุณภาพนักศึกษาให้มีศักยภาพสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานและผู้ใช้ ให้สามารถสร้างงานและสร้างโอกาสในการทำงาน

จากการที่คณะสหวิทยาการ มหาวิทยาลัยคริสเตียนได้ดำเนินการเปิดสอนหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มาเป็นระยะเวลาการศึกษา 4 ปี ตั้งแต่ปีการศึกษา 2561 เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลที่ให้มีการปฏิรูปการศึกษา และสอดคล้องกับวิชาชีพผู้บริหารที่ต้องการให้อาชีพผู้บริหารการศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษาเป็นอาชีพขั้นสูงที่มีสมรรถนะในด้านความรู้ ทักษะและประสบการณ์ในการบริหารงาน รวมทั้งด้านการปฏิบัติตนให้มีคุณธรรม จริยธรรมเป็นแบบอย่างแก่บุคลากรทางการศึกษา และปฏิบัติงานวิชาชีพอย่างผู้บริหารมืออาชีพ โดยมีเป้าหมายหลักที่หลักสูตรกำหนดไว้ 3 ประการ คือ (1) ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากสถานการณ์จริง โดยผสมผสานภาคทฤษฎีควบคู่กับการปฏิบัติ สร้างความรู้เอง โดยการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมการปฏิบัติงาน การแก้ปัญหาและการเรียนรู้จากการทำงานร่วมกันเป็นทีม (2) เน้นกระบวนการจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนมีทักษะและความรู้เฉพาะทาง สามารถประยุกต์ใช้ในวิชาชีพเป็นอย่างดี และ(3) มุ่งปลูกจิตสำนึกของความเป็นผู้นำทางการศึกษาด้วยกระบวนการจัดการเรียนรู้ การรับแบบอย่างที่ดีจากผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาภาวะผู้นำ เน้นการบูรณาการความรู้และประสบการณ์เพื่อประยุกต์ใช้ในสถานการณ์จริง ตามบทบาทและหน้าที่ที่ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้บริหารการศึกษาพึงปฏิบัติ เสริมสร้างเจตคติ คุณธรรม จริยธรรม และความตระหนักต่อวิชาชีพผู้บริหารการศึกษาหรือสถานศึกษาในฐานะที่เป็นวิชาชีพขั้นสูง รูปแบบการฝึกปฏิบัติการวิชาชีพผู้บริหารมุ่งเน้นลักษณะที่เป็น Sited Based Development Model หรือ School – Activity Based Management (SABM) โดยให้เรียนรู้จากประสบการณ์ที่โรงเรียนหรือหน่วยงานต้นสังกัดที่ปฏิบัติงาน ภายใต้ข้อจำกัดด้านระยะเวลางบประมาณ และช่วงสถานการณ์วิกฤติโควิด โดยมีรูปแบบและวิธีการพัฒนาดังนี้ 1) มุ่งเน้นให้มีสมรรถนะตามมาตรฐานวิชาชีพผู้บริหารการศึกษาหรือสถานศึกษา 2) คัดเลือกสถานศึกษาที่เป็นต้นแบบหรือผ่านการประเมินสถานศึกษาที่มีคุณภาพ 3) วิธีการพัฒนาเน้นการฝึกภาระกิจที่สถานศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัดปฏิบัติ โดยให้นักศึกษาได้เรียนรู้และประสบการณ์ตรงจากกิจกรรมการบริหารงานพร้อมทั้งการประยุกต์ความรู้ไปปฏิบัติ ซึ่งนักศึกษาต้องบูรณาการความรู้สู่การปฏิบัติ โดยมีผู้บริหารพี่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศคอยช่วยเหลือ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการสัมมนาตลอดระยะเวลาของการฝึกงาน รวมทั้งมีการประเมินผลหลังการสัมมนา วีระชัย จิวชาติ (Jiwachart, 2017)

ความสำคัญและผลที่เกิดขึ้นจากการจัดการแบบการใช้สถานศึกษาหรือหน่วยงานเป็นฐานการฝึกได้กล่าวถึงการฝึกปฏิบัติงานในลักษณะเช่นนี้ 1) เป็นการพัฒนาศักยภาพของสถานศึกษาหรือหน่วยงานโดยตรง ผู้บริหารจะเป็นผู้จัดการความรู้ ถ่ายทอดความรู้ (Share Knowledge) เป็นผู้สอนงาน (Coaching) และเป็นผู้นิเทศงาน (Supervision) 2) ความคุ้มค่าด้านงบประมาณ การใช้ทรัพยากรบุคคล และระยะเวลา มีความประหยัดและมีประโยชน์มาก คือผู้ฝึกไม่ต้องเดินทางโดยใช้เวลาอยู่กับสถานศึกษาที่เป็นของตนเอง ศึกษาภาระงานของสถานศึกษา

ได้อย่างละเอียดและชัดเจน เรียนรู้จุดอ่อน จุดแข็ง เห็นวิกฤติเป็นโอกาสได้สามารถวางแผนกลยุทธ์ด้านต่าง ๆ เพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพมากขึ้น 3) ผู้ฝึกได้สร้างมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับบุคลากร ผู้บริหารและครูผู้รับผิดชอบงานและกิจกรรมต่าง ๆ ในสถานศึกษา สร้างความสัมพันธ์ที่ดีเพื่อเรียนรู้งานทำให้เข้าใจบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้อง โดยการสอนงานและการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษาและการประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Professional learning community-PLC) 4) เป้าหมายและผลผลิตหรือผลลัพธ์ ประเมินได้ มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ผู้ฝึกได้นำความรู้ไปใช้ในสถานการณ์จริง เช่นการวางแผนงาน การปฏิบัติงาน การติดตามตรวจสอบ และการประเมินเพื่อปรับปรุงพัฒนา (Plan -Do -Check – Act) และ 5) ส่งผลต่อการเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพต่อตนเองและองค์กร เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้และเป็นองค์กรนวัตกรรมทางการบริหารจัดการ ซึ่งมีลักษณะเหมือนกับการฝึกงานทางการแพทย์หรือพยาบาล หรือธุรกิจอื่นที่ต้องการสร้างผู้ปฏิบัติอย่างมืออาชีพ

ปัญหาการปฏิบัติการวิชาชีพบริหารการศึกษาของนักศึกษา พบว่า มีปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อการกำหนดให้มีมาตรฐานวิชาชีพ 3 ด้าน ประกอบด้วย 1) มาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ นักศึกษาต้องเรียนรู้ภารกิจของสถานศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัดให้ครอบคลุมทุกด้านในระยะเวลา 90 ชั่วโมงซึ่งแบ่งเป็นที่สถานศึกษา จำนวน 45 ชั่วโมง และที่สำนักงานต้นสังกัดอีก 45 ชั่วโมง โดยศึกษากระบวนการบริหาร ฝึกทักษะประสบการณ์จากผู้บริหารพี่เลี้ยง 2) มาตรฐานการปฏิบัติงาน ในวิชาชีพให้เกิดผลเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เกิดความชำนาญในการประกอบวิชาชีพ เพียงพอที่จะดำรงสถานภาพของการเป็นผู้ประกอบวิชาชีพผู้บริหารได้ 3) มาตรฐานการปฏิบัติตน ต้องประพฤติตนตามจรรยาบรรณของวิชาชีพและแบบแผนพฤติกรรมตามจรรยาบรรณของวิชาชีพเป็นแนวทางในการประพฤติปฏิบัติ เพื่อดำรงไว้ซึ่งชื่อเสียง ฐานะ เกียรติและศักดิ์ศรีแห่งวิชาชีพ นักศึกษาต้องฝึกตรงกับวันเวลาราชการ (วันทำงาน) ซึ่งทับซ้อนกับการทำงานประจำของนักศึกษา ทำให้ต้องลางาน ส่งผลเสียหายต่อหน้าที่และการประเมินผลการปฏิบัติหน้าที่ประจำ มีระยะเวลาในการฝึกนานเกินไปทำให้มีผลกระทบต่องานสอนของนักศึกษาที่เป็นครูผู้สอนซึ่งมาศึกษาในวันเสาร์และวันอาทิตย์เท่านั้น ในส่วนที่เกี่ยวกับสถานที่ฝึกปฏิบัติงาน พบว่า มีปัญหาด้านบุคลากรครูในหน่วยฝึกไม่ให้ความร่วมมือด้านข้อมูลการจัดการเรียนการสอน ผู้บริหารสถานศึกษาบางคนไม่เข้าใจจุดประสงค์ของการฝึกปฏิบัติของนักศึกษาและเป็นการเพิ่มภาระงานบริหารจัดการของสถานศึกษาเพราะต้องใช้เวลาในการให้ความรู้แก่นักศึกษา สำหรับการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลนั้นทำให้เกิดการปรับเปลี่ยนทางอาชีพ (Career Disruption) ทุกฝ่ายต้องปรับตัวเพื่อให้เข้ากับยุคสมัย มีการนำเอาเทคโนโลยีมาใช้ในการเกิดประโยชน์ต่อการบริหารสถานศึกษา และเพื่อพัฒนานักเรียนให้มีคุณภาพตลอดจนมีประสิทธิภาพมากที่สุด จึงมีปัญหากับสถานการณ์ปัจจุบันในการบริหารงานและสร้างคุณภาพในการปฏิบัติงานกับผู้เป็นอาจารย์นิเทศ และอาจารย์พี่เลี้ยง การศึกษาหาความรู้ พัฒนาความสามารถทำงานโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลต่าง ๆ เข้ามาช่วยในการนิเทศ กำกับติดตาม การใช้และดำเนินงานต่าง ๆ เกี่ยวกับเทคโนโลยีดิจิทัล ส่งผลให้นักศึกษาประสบความสำเร็จได้มากน้อยตามความสามารถของสถานศึกษานอกจากนี้สภาพปัญหาที่พบจากการรายงานผลการฝึกปฏิบัติการวิชาชีพที่ผ่านมายังพบว่าสถานศึกษาหรือหน่วยงานต้นสังกัดไม่มีความพร้อมด้านหลักสูตร กระบวนการฝึกปฏิบัติงาน บุคลากรผู้รับผิดชอบ

เป็นผู้บริหารที่เลี้ยง และความเหมาะสมของระยะเวลาฝึกปฏิบัติงาน รวมทั้งการนิเทศของอาจารย์ผู้นิเทศซึ่งต้องไปติดตาม ประชุมปรึกษาหารือกับสถานศึกษาหรือหน่วยฝึก รวมทั้งการใช้สื่อออนไลน์ในการประชุม การนิเทศนักศึกษา การประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการสัมมนาทางวิชาการแนวทางการปรับปรุงที่ได้ดำเนินการแล้ว เช่น การพัฒนากระบวนการฝึก การจัดกิจกรรม การนิเทศของอาจารย์ผู้รับผิดชอบ การประชุมกับผู้บริหารที่เลี้ยง รวมทั้งการจัดสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น พาหนะ สื่ออุปกรณ์ และการจัดงบประมาณอย่างเหมาะสม เป็นต้น จึงต้องพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ผู้รับผิดชอบการฝึกปฏิบัติงานวิชาชีพผู้บริหารการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา จึงเห็นความจำเป็นต้องมีการศึกษาผลการฝึกปฏิบัติการวิชาชีพผู้บริหารการศึกษาหรือสถานศึกษาเพื่อนำไปเป็นแนวทางพัฒนาการฝึกปฏิบัติงานหรือกำหนดเป็นรูปแบบที่มีหลักการ แนวคิดหรือทฤษฎีในการปฏิบัติโดยมีวัตถุประสงค์ เป้าหมาย กระบวนการให้ชัดเจน นำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยการทำวิจัยครั้งนี้เพื่อเป็นประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับการพัฒนากระบวนการฝึกปฏิบัติงานของนักศึกษา นอกจากนี้ยังมีประโยชน์สำหรับอาจารย์นิเทศก์ ผู้บริหารที่เลี้ยง และนักศึกษา ตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ ในการช่วยเหลือดูแลนักศึกษาที่จะทำการฝึกปฏิบัติงานวิชาชีพผู้บริหารการศึกษาในสถานศึกษาที่ผลิตมหาบัณฑิตสาขาการบริหารการศึกษา ผู้วิจัยได้กำหนดคำถามการวิจัยให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยไว้ดังนี้ 1) ผลการฝึกปฏิบัติการวิชาชีพผู้บริหารการศึกษาของนักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยคริสเตียน เป็นอย่างไร 2) นักศึกษามีความพึงพอใจต่อการฝึกปฏิบัติการวิชาชีพผู้บริหารการศึกษาหรือไม่อย่างไร และ 3) แนวทางการพัฒนาการฝึกปฏิบัติการวิชาชีพผู้บริหารการศึกษาของนักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยคริสเตียนมีลักษณะเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยเรื่องผลการฝึกปฏิบัติงานวิชาชีพผู้บริหารการศึกษา หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยคริสเตียน ผู้วิจัยกำหนดวัตถุประสงค์ไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาผลการฝึกปฏิบัติการวิชาชีพผู้บริหารการศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษาของนักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยคริสเตียน
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจต่อการฝึกปฏิบัติการวิชาชีพผู้บริหารการศึกษาของนักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยคริสเตียน
3. เพื่อศึกษาแนวทางพัฒนาการฝึกปฏิบัติการวิชาชีพผู้บริหารการศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษาของนักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยคริสเตียน

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ได้แก่ นักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาการฝึกปฏิบัติการวิชาชีพผู้บริหารการศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษาของนักศึกษามหาวิทยาลัยคริสเตียน จำนวน 15 คน เป็นผู้ตอบแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการฝึกปฏิบัติการวิชาชีพและความพึงพอใจหลังการฝึกงานและหลังการสัมมนาครั้งสุดท้าย และจัดสนทนากลุ่มจากอาจารย์นิเทศจำนวน 4 คน และผู้บริหารพี่เลี้ยง จำนวน 6 คน รวมกับนักศึกษาทั้ง 15 คน รวมทั้งสิ้น 25 คน เพื่อหาแนวทางพัฒนาการฝึกปฏิบัติการวิชาชีพผู้บริหารการศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษา

2. ขอบเขตเนื้อหา

เนื้อหาของการศึกษางานวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาผลการฝึกปฏิบัติการวิชาชีพผู้บริหารการศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษาศึกษาโดยยึดมาตรฐานการปฏิบัติตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพของคุรุสภา และหลักสูตรกำหนดรูปแบบการบริหารจัดการยึดฐานกิจกรรมของโรงเรียนและหน่วยฝึก ” (School-Activity Based Management) ซึ่งมีภารกิจของสถานศึกษา 4 งานได้แก่ 1) งานวิชาการ 2) งานบุคลากร 3) งานงบประมาณ และ 4) งานบริหารทั่วไป ภารกิจของหน่วยงานต้นสังกัด ได้แก่ ภารกิจของสำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษา ประกอบด้วย 1) กลุ่มอำนวยการ 2) กลุ่มนโยบายและแผน 3) กลุ่มส่งเสริมการศึกษาทางไกล เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร 4) กลุ่มบริหารงานการเงินและสินทรัพย์ 5) กลุ่มบริหารงานบุคคล 6) กลุ่มพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา 7) กลุ่มนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษา 8) กลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา 9) หน่วยตรวจสอบภายใน รวมทั้งภารกิจของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด และพันธกิจสำนักงานสภาคีศตจักรแห่งประเทศไทย ซึ่งอาศัยความแตกต่างตามสังกัดหน่วยงานที่นักศึกษาสังกัดโดยศึกษาการนำหลักการ แนวคิด และทฤษฎี ได้แก่ การวางแผนงาน โครงการ การสอน และให้คำปรึกษา การนิเทศติดตาม และการสะท้อนผล (Plan-Coach-Monitor-Reflect) ไปใช้ในการฝึกปฏิบัติงาน

การฝึกปฏิบัติการวิชาชีพผู้บริหารการศึกษาหรือสถานศึกษา หมายถึง การปฏิบัติงานภาคสนามในสถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา เพื่อสร้างความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ทางการบริหารงาน โดยใช้ระยะเวลาในสถานศึกษาจำนวน 45 ชั่วโมง และในสำนักงานที่สังกัดอีกจำนวน 45 ชั่วโมง รวมทั้งสิ้น 90 ชั่วโมง ให้สามารถปฏิบัติงานและนำความรู้และประสบการณ์ไปประยุกต์ใช้ในหน่วยงานทางการศึกษา การฝึกปฏิบัติการวิชาชีพใช้ฐานการจัดกิจกรรมที่โรงเรียนและหน่วยฝึก (School-Activity Based Management) เน้นประสบการณ์เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของผู้บริหาร ภาระงานที่ต้องรับผิดชอบ กลยุทธ์ของการบริหารจัดการองค์การสู่ความเป็นเลิศทางการศึกษา การนำทฤษฎีไปสู่การปฏิบัติ เทคนิคและกลยุทธ์ในการบริหารงานในสถานศึกษา โดยยึดหลักการมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาและหน่วยฝึกเป็นพี่เลี้ยง บุคลากรที่รับผิดชอบงานต่างๆในสถานศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัด อาจารย์นิเทศให้คำปรึกษาตลอดระยะเวลาการฝึกปฏิบัติการวิชาชีพของนักศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตร

มหาวิทยาลัยสาขาวិชาการการจัดการศึกษาใช้โรงเรียนที่นักศึกษาปฏิบัติงาน และหน่วยงานต้นสังกัดเป็นแหล่งเรียนรู้ กระบวนการฝึกปฏิบัติการวิชาชีพ ประกอบด้วย การวางแผน การปฏิบัติตามแผน การนิเทศให้คำปรึกษา การประเมินผล และการรายงานผล

มาตรฐานวิชาชีพผู้บริหารการศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะ และคุณภาพที่พึงประสงค์ในการประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ซึ่งผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษาต้องประพฤติปฏิบัติตาม เพื่อให้เกิดคุณภาพในการประกอบวิชาชีพ สามารถสร้างความเชื่อมั่นศรัทธาให้แก่ผู้รับบริการจากวิชาชีพได้ว่าเป็น บริการที่มีคุณภาพตอบสนองความต้องการที่กฎหมายให้ความสำคัญกับวิชาชีพทางการศึกษาและกำหนดให้เป็นวิชาชีพ ควบคุมนั้น เนื่องจากเป็นวิชาชีพที่มีลักษณะเฉพาะ ต้องใช้ความรู้ ทักษะ และความเชี่ยวชาญในการประกอบวิชาชีพ (พระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ.2546) กำหนดให้มีมาตรฐานวิชาชีพ 3 ด้าน ประกอบด้วย 1) **มาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ** หมายถึง ข้อกำหนดสำหรับผู้ที่เข้ามาประกอบวิชาชีพ จะต้องมีความรู้และประสบการณ์วิชาชีพเพียงพอที่จะประกอบวิชาชีพ จึงจะสามารถขอรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพเพื่อใช้เป็นหลักฐานแสดงว่าเป็นบุคคล ที่มีความรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์พร้อมที่จะประกอบวิชาชีพทางการ ศึกษาได้ 2) **มาตรฐานการปฏิบัติงาน** หมายถึง ข้อกำหนดเกี่ยวกับการปฏิบัติงานในวิชาชีพให้เกิดผลเป็นไปตาม เป้าหมายที่ กำหนด พร้อมกับมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดความชำนาญในการประกอบวิชาชีพ ทั้งความชำนาญเฉพาะด้านและความชำนาญตามระดับคุณภาพของมาตรฐานการปฏิบัติงาน หรืออย่างน้อยจะต้องมี การพัฒนาตามเกณฑ์ที่กำหนดว่ามีความรู้ ความสามารถ และความชำนาญ เพียงพอที่จะดำรงสถานภาพของการเป็น ผู้ประกอบวิชาชีพต่อไปได้ 3) **มาตรฐานการปฏิบัติตน** หมายถึง ข้อกำหนดเกี่ยวกับการประพฤติตนของผู้ประกอบ วิชาชีพ โดยมีจรรยาบรรณของวิชาชีพและแบบแผนพฤติกรรมตามจรรยาบรรณของวิชาชีพเป็นแนว ทางในการ ประพฤติปฏิบัติ เพื่อดำรงไว้ซึ่งชื่อเสียง ฐานะ เกียรติและศักดิ์ศรีแห่งวิชาชีพ ซึ่งแบบแผนพฤติกรรมตามจรรยาบรรณ ของวิชาชีพกำหนดเป็นข้อบังคับคุรุสภา

เครื่องมือที่ใช้และการพัฒนาคุณภาพ

การวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม ประกอบด้วย 3 ชุดดังนี้

ชุดที่ 1 เป็นแบบสอบถามการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพ พ.ศ.2556 ด้านได้แก่ มาตรฐาน ด้านความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ จำนวน 10 ข้อ ด้านมาตรฐานด้านการปฏิบัติงาน จำนวน 10 ข้อ และ ด้านมาตรฐานด้านปฏิบัติตน จำนวน 10 ข้อ รวม 30 ข้อการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยการหาค่าความ สอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC: Index of item Objective Congruence) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน มีค่าความสอดคล้องทุกข้อ เท่ากับ 1.00 และการหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามด้วยวิธีการของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นด้านความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ เท่ากับ .955 ด้านการปฏิบัติงาน เท่ากับ .974 และด้านปฏิบัติตน เท่ากับ .935 ความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .985 ชุดที่ 2 เป็นแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการ

บริหารจัดการของหลักสูตร จำนวน 10 ข้อ มีความเชื่อมั่นเท่ากับ .967 ลักษณะแบบสอบถามใช้แบบลิเคิร์ต (Likert's Rating Scales) โดยกำหนดน้ำหนักของคะแนน 5 ระดับดังนี้ ระดับ 5 หมายถึง มีผลการฝึกปฏิบัติหรือความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าน้ำหนักเท่ากับ 5 คะแนน ระดับ 4 หมายถึง มีผลการฝึกปฏิบัติหรือความพึงพอใจอยู่ในระดับ มาก มีค่าน้ำหนักเท่ากับ 4 คะแนน ระดับ 3 หมายถึง มีผลการฝึกปฏิบัติหรือความพึงพอใจอยู่ในระดับ ปานกลาง มีค่าน้ำหนักเท่ากับ 3 คะแนน ระดับ 2 หมายถึง มีผลการฝึกปฏิบัติหรือความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อย มีค่าน้ำหนักเท่ากับ 2 คะแนน ระดับ 1 หมายถึง มีผลการฝึกปฏิบัติหรือความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อยที่สุด มีค่าน้ำหนักเท่ากับ 1 คะแนน และชุดที่ 3 แบบบันทึกการสังเคราะห์การสัมมนาของกลุ่มของอาจารย์นิเทศ ผู้บริหารพี่เลี้ยง และนักศึกษาสำหรับศึกษาแนวทางการพัฒนาการฝึกปฏิบัติการวิชาชีพผู้บริหารการศึกษา สังเคราะห์โดยจำแนกตามประเด็นของการนำเสนอใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 และข้อที่ 2 โดยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยกับเกณฑ์สัมบูรณ์ดังนี้คือ ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.50 – 5.00 หมายถึงมีผลการฝึกปฏิบัติหรือความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.50 – 4.49 หมายถึงมีผลการฝึกปฏิบัติหรือความพึงพอใจอยู่ในระดับ มาก ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.50 – 3.49 หมายถึงมีผลการฝึกปฏิบัติหรือความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.50 – 2.49 หมายถึงมีผลการฝึกปฏิบัติหรือความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อย ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00 – 1.49 หมายถึงมีผลการฝึกปฏิบัติหรือความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อยที่สุด (Best, 1977) สำหรับวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 ใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหาจากการสัมมนากลุ่มย่อย แล้วสรุปเป็นแนวทางการพัฒนาของแต่ละด้านที่เกี่ยวข้อง

ผลการวิจัยและการอภิปรายผล

1. ผลการฝึกปฏิบัติการวิชาชีพการบริหารการศึกษา ตามกรอบมาตรฐานวิชาชีพ ดังปรากฏในตาราง 1

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการประเมินผลการฝึกปฏิบัติการวิชาชีพ

ลำดับ	รายการที่ประเมิน	ผลการประเมิน		ระดับการประเมิน
		μ	σ	

มาตรฐานด้านความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ

1	การประยุกต์ทฤษฎี หลักการ แนวคิดใช้กับการบริหารงาน	4.83	0.37	มากที่สุด
2	นโยบายและกลยุทธ์ในการบริหารงาน	4.83	0.37	มากที่สุด
3	โครงสร้างองค์กรและขอบข่ายภาระงานของสถานศึกษา	4.83	0.37	มากที่สุด
4	กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ และแนวปฏิบัติในสถานศึกษา	4.33	0.47	มาก

ลำดับ	รายการที่ประเมิน	ผลการประเมิน		ระดับการประเมิน
		μ	σ	
5	การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาและสำนักงาน	4.67	0.47	มากที่สุด
6	การบริหารงานบุคคลของสถานศึกษาและสำนักงาน	4.83	0.37	มากที่สุด
7	การบริหารการเงินและงบประมาณของสถานศึกษาและสำนักงาน	4.83	0.37	มากที่สุด
8	การบริหารงานทั่วไปของสถานศึกษาและสำนักงาน	4.83	0.37	มากที่สุด
9	การพัฒนาการนิเทศงานของผู้บริหาร	4.33	0.47	มาก
10	การนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในสถานศึกษาและสำนักงาน	4.67	0.47	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย		4.70	0.44	มากที่สุด

มาตรฐานด้านการปฏิบัติงาน

11	ความสามารถในการแก้ปัญหาเมื่อต้องเผชิญกับอุปสรรค	4.83	0.37	มากที่สุด
12	การใช้หลักธรรมาภิบาลในการปฏิบัติงาน	4.67	0.47	มากที่สุด
13	การวางแผนงานและดำเนินงานเพื่อให้เกิดผลสำเร็จ	4.67	0.47	มากที่สุด
14	รู้จักแบ่งงานหรือมอบหมายงานให้ผู้ร่วมงาน	4.83	0.37	มากที่สุด
15	ความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย	4.83	0.37	มากที่สุด
16	พัฒนาทักษะการเป็นผู้นำทางวิชาการ	4.83	0.37	มากที่สุด
17	การบริหารเวลาในการปฏิบัติงานตามแผนงานและกิจกรรม	4.67	0.47	มากที่สุด
18	การติดตาม ให้คำปรึกษา แนะนำ และการประเมินผลงาน	4.67	0.47	มากที่สุด
19	การสื่อสารและการจัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ	4.83	0.37	มากที่สุด
20	การพัฒนาปรับปรุงการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพ	4.67	0.47	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย		4.75	0.42	มากที่สุด

มาตรฐานด้านปฏิบัติตน

21	ความมีวินัยในตนเอง	4.50	0.50	มาก
22	ปฏิบัติตนได้เหมาะสมกับกาลเทศะ	4.50	0.50	มาก
23	การรักษาความซื่อสัตย์สุจริต	4.67	0.47	มากที่สุด
24	ความรับผิดชอบและตรงต่อเวลา	4.50	0.50	มาก
25	การมีมนุษยสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน	4.83	0.37	มากที่สุด
26	การยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น	4.83	0.37	มากที่สุด

ลำดับ	รายการที่ประเมิน	ผลการประเมิน		ระดับการประเมิน
		μ	σ	
27	การมีภาวะผู้นำที่เหมาะสม	4.67	0.47	มากที่สุด
28	การให้ความร่วมมือกับเพื่อนร่วมงาน	4.83	0.37	มากที่สุด
29	มีใจรักและบริการต่อหน้าที่และผู้รับบริการ	4.83	0.37	มากที่สุด
30	การพัฒนาปรับปรุงตนเองอยู่เสมอ	4.83	0.37	มากที่สุด
	รวมเฉลี่ย	4.70	0.43	มากที่สุด

จากตาราง 1 สรุปผลการฝึกปฏิบัติการวิชาชีพการบริหารการศึกษา ปรากฏว่า โดยภาพรวมทั้งสามด้านคือด้านความรู้ และประสบการณ์วิชาชีพ ด้านการปฏิบัติงาน และด้านการปฏิบัติตน มีผลการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.71$, $\sigma = 0.44$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านตามลำดับปรากฏผลดังนี้

1.1 มาตรฐานการปฏิบัติงานโดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.75$, $\sigma = 0.42$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีความพึงพอใจสูงสุดคือ ความสามารถในการแก้ปัญหาเมื่อต้องเผชิญกับอุปสรรค รู้จักแบ่งงานหรือมอบหมายงานให้ผู้อื่นร่วมงาน มีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย สามารถพัฒนาทักษะการเป็นผู้นำทางวิชาการ และสามารถสื่อสารและจัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.83$, $\sigma = 0.37$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงรองลงมา ได้แก่ การใช้หลักธรรมาภิบาลในการปฏิบัติงาน การวางแผนงานและดำเนินงานเพื่อให้เกิดผลสำเร็จ การบริหารเวลาในการปฏิบัติงานตามแผนงานและกิจกรรม การติดตาม ให้คำปรึกษา แนะนำ และการประเมินผลงาน และการพัฒนาปรับปรุงการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.67$, $\sigma = 0.47$) ทั้งนี้เนื่องจากมาตรฐานการปฏิบัติงานมีความสำคัญสำหรับเป็นแนวปฏิบัติที่บ่งบอกถึงคุณภาพของนักศึกษาในการฝึกงานที่สถานศึกษาและสำนักงานที่สังกัดได้เรียนรู้และมีประสบการณ์ตรงตามที่หลักสูตรกำหนดไว้ โดยเฉพาะองค์การวิชาชีพกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะ และคุณภาพที่พึงประสงค์ในการประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ซึ่งผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษาต้องประพฤติปฏิบัติตามเพื่อให้เกิดคุณภาพในการประกอบวิชาชีพ สามารถสร้างความเชื่อมั่นศรัทธาให้แก่ผู้รับบริการจากวิชาชีพว่าเป็นบริการที่มีคุณภาพตอบสนองได้ว่าการที่กฎหมายให้ความสำคัญกับวิชาชีพทางการศึกษาและกำหนดให้เป็นวิชาชีพควบคุมนั้นเนื่องจากเป็นวิชาชีพที่มีลักษณะเฉพาะ ต้องใช้ความรู้ ทักษะ และความเชี่ยวชาญในการประกอบวิชาชีพ (พระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2546) และมาตรฐานการปฏิบัติงาน เป็นข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะ หรือการแสดงพฤติกรรมการปฏิบัติงานและการพัฒนางาน ซึ่งผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา รวมทั้งผู้ต้องการประกอบวิชาชีพผู้บริหารการศึกษา ต้องปฏิบัติตาม เพื่อให้เกิดผลตามวัตถุประสงค์ และเป้าหมายการเรียนรู้หรือการจัดการศึกษา รวมทั้งต้องฝึกฝนพัฒนาตนเองให้มีทักษะ หรือความชำนาญสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อีระชา นกขุนทองและ ปฤษณา ชนะวรรณ (Nokkhunthong and Chanawat, 2019) ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมปฏิบัติงานตามมาตรฐานการปฏิบัติงานของครูสภาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า ผู้บริหารมีพฤติกรรมในการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการปฏิบัติงานของครูสภามาตรฐานที่ 8 ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี มากที่สุด และด้านอื่น ๆ อยู่ในระดับมาก ดังนั้น นักศึกษาจึงมีความพึงพอใจกับความสามารถในการแก้ปัญหาเมื่อต้องเผชิญกับอุปสรรครู้จักแบ่งงานหรือมอบหมายงานให้ผู้ร่วมงาน มีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย สามารถพัฒนาทักษะการเป็นผู้นำทางวิชาการ และสามารถสื่อสารและจัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ การใช้หลักธรรมาภิบาลในการปฏิบัติงานการวางแผนงานและดำเนินงานเพื่อให้เกิดผลสำเร็จ การบริหารเวลาในการปฏิบัติงานตามแผนงานและกิจกรรมการติดตาม ให้คำปรึกษา แนะนำ และการประเมินผลงาน และการพัฒนาปรับปรุงการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับ การพัฒนาสมรรถนะหลักประกอบด้วย 1) การมุ่งผลสัมฤทธิ์ 2) การบริการที่ดี 3) การพัฒนาตนเอง 4) การทำงานเป็นทีม และสมรรถนะประจำสายงาน ประกอบด้วย 1) การคิดวิเคราะห์และสังเคราะห์ 2) การสื่อสารและการจูงใจ 3) การพัฒนา ศักยภาพของบุคลากร 4) การมีวิสัยทัศน์ และมีนโยบายส่งเสริม และพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาโดยจัดอบรมหลักสูตร Growth Mindset and Strategic Moral Leadership เพื่อพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้มีสมรรถนะและศักยภาพสามารถบริหารจัดการศึกษาและดำเนินการปฏิรูปการเรียนรู้ในสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีนโยบายส่งเสริมทักษะทางด้านภาวะผู้นำให้กับผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษามีความเข้าใจในประสบการณ์และเข้าใจคุณค่าของความเป็นผู้นำในตัวเอง ตระหนักถึงวิธีการจัดการความขัดแย้งในการปฏิบัติงานส่งเสริมพฤติกรรมและพัฒนาความสามารถพิเศษของความเป็นผู้นำ มุ่งบรรลุเป้าหมายของการปฏิบัติงานร่วมกันภายใต้ความท้าทายต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งทักษะภาวะผู้นำที่จำเป็นสำหรับ ผู้บริหารในศตวรรษที่ 21

1.2 มาตรฐานด้านความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.70$, $\sigma = 0.44$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ การประยุกต์ทฤษฎี หลักการ แนวคิดไปใช้กับการบริหารงาน มีความรู้เกี่ยวกับนโยบายและกลยุทธ์ในการบริหารงาน การจัดโครงสร้างองค์กรและขอบข่ายภาระงานของสถานศึกษาและสำนักงานต้นสังกัด การบริหารงานบุคคลของสถานศึกษาและสำนักงาน การบริหารการเงินและงบประมาณของสถานศึกษาและสำนักงาน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.83$, $\sigma = 0.37$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงรองลงมา ได้แก่ การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาและสำนักงาน ความสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในสถานศึกษาและสำนักงาน ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.67$, $\sigma = 0.47$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำ ได้แก่ การนำกฎระเบียบข้อบังคับและแนวปฏิบัติไปใช้ในสถานศึกษา และการพัฒนาการนิเทศงานของผู้บริหาร ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.33$, $\sigma = 0.47$) ทั้งนี้เนื่องจากเป็นข้อกำหนดเกี่ยวกับความรู้และประสบการณ์ในการจัดการเรียนรู้ หรือการจัดการศึกษา ซึ่งประกอบด้วยวิชาชีพทางการศึกษา ต้องมีเพียงพอที่สามารถนำไปใช้ในการประกอบวิชาชีพได้ (ข้อบังคับคุรุสภา ว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ พ.ศ. 2556) สอดคล้องกับแนวคิดของ (Welskop, 2014) ได้กล่าวถึงการเรียนรู้จากการปฏิบัติเป็นรูปแบบของการเรียนรู้ที่ได้รับการยอมรับว่าสามารถสร้างให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอย่างถาวร จากการฝึกหัดหรือประสบการณ์ของแต่ละบุคคล การเรียนรู้จากการฝึกงานและการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง

ซึ่ง (Bouchaud, Brown and Swan, 2017) ได้กล่าวถึง การสร้างกระบวนการทัศนการศึกษาใหม่เพื่อเตรียมผู้บริหาร การศึกษาสำหรับศตวรรษที่ 21 ว่า การเรียนรู้จากการฝึกงานเป็นการสอนเชิงวิชาการและการเรียนรู้ ประสบการณ์ การฝึกงานถูกรวมเข้ากับหลักสูตรและต้องการให้นักศึกษามีส่วนร่วมในโครงการเฉพาะและมีคุณค่าต่อวิชาชีพ ขณะเดียวกันก็ช่วยเพิ่มความเข้าใจของเนื้อหาหลักสูตร ส่วนการเรียนรู้จากประสบการณ์ เป็นการเปิดโอกาสให้นักศึกษาปฏิบัติกิจกรรมเพื่อฝึกฝนและพัฒนาทักษะ ความรับผิดชอบในการแก้ปัญหาและการตัดสินใจโดยผู้เรียน มีส่วนร่วมในการสะท้อนผล จะช่วยฝึกการวิเคราะห์และสังเคราะห์ประสบการณ์ และรับความรู้ใหม่ สอดคล้องกับ งานวิจัยของสมปอง ชาสิงห์แก้ว และคณะ (Chasingkaew and et al, 2019) ศึกษาเกี่ยวกับการฝึกประสบการณ์ วิชาชีพการบริหารการศึกษาและการบริหารสถานศึกษา ผลการวิจัยพบว่า สภาพการฝึกประสบการณ์วิชาชีพการบริหารการศึกษาและการบริหารสถานศึกษา โดยภาพรวม และรายด้านทุกด้าน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อ แยกเป็นรายด้าน มีดังนี้ 1) ด้านมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การบริหารนโยบาย และกลยุทธ์ทางการศึกษา มีค่าเฉลี่ยอยู่ใน ระดับมากที่สุด รองลงมาคือ การบริหารวิชาการ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด และการบริหารงานบุคคล มีค่าเฉลี่ย อยู่ในระดับมากที่สุด ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือการบริหารเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน มีค่าเฉลี่ยอยู่ ในระดับมากที่สุด ซึ่งสนับสนุนผลการวิจัยครั้งนี้คือ นักศึกษาต้องมีความรู้การประยุกต์ทฤษฎี หลักการ แนวคิดไปใช้กับ การบริหารงาน มีความรู้เกี่ยวกับนโยบายและกลยุทธ์ในการบริหารงาน การจัดโครงสร้างองค์กรและขอบข่ายภาระ งานของสถานศึกษาและสำนักงานต้นสังกัด การบริหารงานบุคคลของสถานศึกษาและสำนักงาน การบริหารการเงิน และงบประมาณของสถานศึกษาและสำนักงาน การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาและสำนักงาน ความสามารถ นำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในสถานศึกษาและสำนักงาน การนำ กฎระเบียบข้อบังคับและแนวปฏิบัติไปใช้ในสถานศึกษา และการพัฒนาการนิเทศงานของผู้บริหารอยู่ในระดับมากที่สุด

1.3 มาตรฐานการปฏิบัติตนโดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.70$, $\sigma = 0.44$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ การมีมนุษยสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน การยอมรับฟัง ความคิดเห็นของผู้อื่น การให้ความร่วมมือกับเพื่อนร่วมงาน การมีใจรักและบริการต่อหน้าที่และผู้รับบริการ และการ พัฒนาปรับปรุงตนเองอยู่เสมอ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.83$, $\sigma = 0.37$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูง รองลงมา ได้แก่ การรักษาความซื่อสัตย์สุจริต การมีภาวะผู้นำที่เหมาะสม ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.67$, $\sigma = 0.47$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำ ได้แก่ ความมีวินัยในตนเอง การปฏิบัติตนได้เหมาะสมกับกาลเทศะ ความรับผิดชอบและตรงต่อเวลา ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.50$, $\sigma = 0.50$) ทั้งนี้เนื่องจากเป็นคุณลักษณะ ส่วนบุคคลของนักศึกษาและได้เรียนรู้มาก่อนที่จะได้ออกไปฝึกงาน การปฏิบัติตนในหน่วยงานทางการศึกษาโดยเฉพาะ ความเป็นผู้บริหารหรือครู ต้องเป็นแบบอย่างที่ดี มีมนุษยสัมพันธ์มีใจรักรับผิดชอบต่อหน้าที่ พัฒนาตนเองอยู่เสมอ มีจรรยาบรรณ และวินัยในตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับจรรยาบรรณวิชาชีพ พ.ศ. 2556 ที่กำหนดเป็นแบบแผนในการ ประพฤติตนของผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา และงานวิจัยของสมปอง ชาสิงห์แก้ว (Chasingkaew, 2017) พบว่า

ด้านมาตรฐานการปฏิบัติตน โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การวางตัวดี มีมารยาท วาจาเหมาะสมกับกาลเทศะ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ การแต่งกายสะอาด เรียบร้อย เหมาะสม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดและมีมนุษยสัมพันธ์ รับฟังและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด คุณลักษณะที่ควรปรับปรุง ได้แก่ ความมีวินัยในตนเอง ซึ่งเป็นความสามารถของบุคคลในการควบคุมอารมณ์และพฤติกรรมโดยเกิดจากความรู้สึกรับรู้คุณค่าในการปฏิบัติด้วยตนเอง มิได้เกิดจากอิทธิพลภายนอก เช่น ระเบียบ คำสั่ง หรือการบังคับ อย่างไรก็ตามความมีวินัยช่วยให้บุคคลควบคุมดูแลตนเองและสังคมส่วนรวมได้เพื่อให้เกิดความสงบสุข เกิดสภาพแวดล้อมที่ดีในการทำงาน ช่วยนำคนไปสู่การทำหน้าที่ ส่งผลต่อการพัฒนาองค์กร

2. ผลการศึกษาความพึงพอใจต่อการฝึกปฏิบัติการวิชาชีพการบริหารการศึกษา ดังปรากฏในตาราง 2

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความพึงพอใจต่อการฝึกปฏิบัติการวิชาชีพ

ลำดับข้อ	รายการที่ประเมิน	ผลการประเมิน		ระดับความพึงพอใจ
		μ	σ	
ความพึงพอใจต่อการดำเนินงานฝึกปฏิบัติการวิชาชีพ				
1	การใช้ระบบออนไลน์เป็นรูปแบบในภาวะโควิด	4.83	0.37	มากที่สุด
2	การกำหนดวัตถุประสงค์ของการฝึกวิชาชีพ	4.67	0.47	มากที่สุด
3	การจัดแผนและกิจกรรมสัมมนา	4.67	0.47	มากที่สุด
4	วิทยากรที่มาให้ความรู้และประสบการณ์	4.83	0.37	มากที่สุด
5	อาจารย์ผู้ฝึกในรายวิชาฝึกปฏิบัติการวิชาชีพ	4.67	0.47	มากที่สุด
6	มีการจัดสิ่งอำนวยความสะดวก เช่นงบประมาณ ของขวัญรางวัล	4.33	0.75	มาก
7	การติดต่อประสานงานกับเพื่อนร่วมงาน	4.67	0.47	มากที่สุด
8	การติดต่อประสานงานกับอาจารย์ผู้รับผิดชอบ	4.67	0.47	มากที่สุด
9	การประเมินผลโครงการและกิจกรรมการฝึกปฏิบัติการวิชาชีพ	4.83	0.37	มากที่สุด
10	การนำข้อเสนอแนะไปปรับปรุงการฝึกปฏิบัติการวิชาชีพ	4.83	0.37	มากที่สุด
	รวมเฉลี่ย	4.70	0.46	มากที่สุด

จากตาราง 2 ความพึงพอใจต่อการดำเนินงานฝึกปฏิบัติการวิชาชีพผู้บริหารการศึกษาและสถานศึกษา โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.70$, $\sigma = 0.46$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ การนิเทศโดยใช้ระบบออนไลน์เป็นรูปแบบในสถานการณ์โควิด 19 การเชิญวิทยากรมาให้ความรู้ และประสบการณ์ การประเมินผลโครงการและการจัดกิจกรรมการฝึกปฏิบัติการวิชาชีพ การนำข้อเสนอแนะไป

ปรับปรุงการฝึกปฏิบัติการวิชาชีพ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.83$, $\sigma = 0.37$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงรองลงมา ได้แก่ การกำหนดวัตถุประสงค์ของการฝึกวิชาชีพ การจัดแผนและกิจกรรมสัมมนา การจัดหาอาจารย์ผู้นิเทศ ในรายวิชาฝึกปฏิบัติการวิชาชีพ การติดต่อประสานงานกับเพื่อนร่วมงาน และการติดต่อประสานงานกับอาจารย์ผู้รับผิดชอบ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.67$, $\sigma = 0.47$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำอยู่ในระดับมาก ได้แก่ การจัดสิ่งอำนวยความสะดวก เช่นงบประมาณ ของขวัญ รางวัล ($\mu = 4.33$, $\sigma = 0.75$) ทั้งนี้เนื่องจาก กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติขึ้น เพื่อให้เป็นไปตาม มาตรฐานการอุดมศึกษาและเพื่อเป็นการประกันคุณภาพของบัณฑิตในแต่ละระดับคุณวุฒิและสาขา/สาขาวิชา รวมทั้งเพื่อใช้เป็นหลักในการจัดทำมาตรฐานด้านต่าง ๆ ให้การจัดการศึกษามุ่งสู่เป้าหมายเดียวกันคือการผลิตบัณฑิตได้อย่างมีคุณภาพ จึงได้ปรับปรุงและประกาศใช้เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษากระทรวงศึกษาธิการ (Ministry of Education, 2015) จุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของการฝึกปฏิบัติการวิชาชีพ ได้แก่ 1) จัดประสบการณ์วิชาชีพให้เป็นระบบและกระบวนการที่ต่อเนื่อง 2) ให้มีการฝึกสถานการณ์ผู้บริหารการศึกษา และ ผู้บริหารสถานศึกษาและส่วนงานที่เกี่ยวข้องเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานให้กับนักศึกษา 3) ประสานทฤษฎีให้สอดคล้องกับการนำไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสม 4) สร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างสถาบันกับองค์กรและหน่วยงานภายนอก 5) พัฒนาคุณภาพนักศึกษาให้มีศักยภาพสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานและผู้ใช้ ให้สามารถสร้างงานและสร้างโอกาสในการทำงาน ดังนั้น นักศึกษาฝึกปฏิบัติงานจึงมีความพึงพอใจกับการใช้รูปแบบที่หลักสูตรกำหนดขึ้นโดยใช้ฐานการปฏิบัติกิจกรรมที่โรงเรียน (School-Activity Based Management) โดยมีหลักการอาศัยภารกิจของสถานศึกษาประกอบด้วยงานบริหารทั่วไป งานวิชาการ งานบุคคล และงานการเงินงบประมาณ และภารกิจของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหรือสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดหรือพันธกิจการศึกษาของโรงเรียนเอกชน มีการจัดการโดยยึดหลักการบริหารเชิงระบบ ประกอบด้วย บริบท (Context) ปัจจัยป้อน (Inputs) กระบวนการ (Process) และผลผลิตหรือผลลัพธ์ (Outcomes) สำหรับกระบวนการฝึกปฏิบัติการวิชาชีพ ใช้วิธีการนิเทศแบบมีส่วนร่วมระหว่างอาจารย์นิเทศกับผู้บริหารที่เลี้ยงใช้เวลาในการนิเทศกับนักศึกษาอย่างน้อย 1 ชั่วโมงต่อการนิเทศ 1 ครั้ง และติดตามความก้าวหน้าของนักศึกษา และให้คำปรึกษาอย่างต่อเนื่อง ต้องเข้าร่วมสัมมนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างคณาจารย์กับนักศึกษา มีการตรวจผลการปฏิบัติงานและให้ข้อเสนอแนะแก่นักศึกษา รับฟังการเสนอความก้าวหน้าของการฝึกปฏิบัติงานของนักศึกษาร่วมกับผู้บริหารที่เลี้ยง อย่างไรก็ตามยังต้องมีสิ่งที่ต้องปรับปรุงได้แก่ การจัดสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น งบประมาณ ของขวัญ การติดต่อประสานงานกับเพื่อนร่วมงาน การติดต่อประสานงานกับอาจารย์ผู้รับผิดชอบ เนื่องจากจัดฝึกปฏิบัติงานครั้งนี้อยู่ในระยะเวลามีภาวะการณ้โควิด 19 จึงจัดการนิเทศในรูปแบบออนไลน์ การประสานงานโดยระบบออนไลน์ ซึ่งมีข้อจำกัดในการใช้เทคโนโลยีต่าง ๆ การสื่อสารที่ไม่ได้เผชิญหน้าโดยตรง

3. ผลการศึกษาแนวทางพัฒนาการฝึกปฏิบัติงานวิชาชีพผู้บริหารการศึกษา หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยคริสเตียน จากการสัมมนาการฝึกปฏิบัติการวิชาชีพของอาจารย์นิตะ ผู้บริหารที่เลี้ยง และนักศึกษา เพื่อกำหนดองค์ประกอบความสำเร็จ (Success Factors) ผลปรากฏดังนี้

1) หลักการและวัตถุประสงค์ แนวทางการกำหนดหลักการและวัตถุประสงค์ของการฝึกปฏิบัติการวิชาชีพ ผู้บริหารสถานศึกษาหรือการศึกษาต้องคำนึงถึงสถานการณ์บริบทของสถานศึกษาและหน่วยงาน สภาพของผู้ฝึก ที่มีความแตกต่างแต่ละบุคคล บทบาทและภารกิจที่ผู้ฝึกปฏิบัติงาน ระยะเวลาในการฝึกปฏิบัติการวิชาชีพ และสิ่งอำนวยความสะดวกในการบริหารจัดการ ดังนั้นแนวทางที่เหมาะสมคือการใช้ฐานกิจกรรมการปฏิบัติงานของ สถานศึกษา ที่ปฏิบัติงานโดยผู้บริหารสถานศึกษาทำหน้าที่เป็นผู้บริหารที่เลี้ยง กำหนดรูปแบบการบริหารจัดการยึด ฐานกิจกรรมของโรงเรียนและหน่วยฝึก” (School-Activity Based Management)

2) กระบวนการจัดประสบการณ์ แนวทางการพัฒนาต้องมีการวางแผน การนิเทศ การสัมมนา และการประเมินผล อาจแบ่งเป็น 3 ระยะคือ ก่อนดำเนินการฝึก ระหว่างดำเนินการฝึก และหลังการฝึก โดยจัดทำคู่มือ การฝึกปฏิบัติงานที่ชัดเจน

3) คุณลักษณะอาจารย์นิตะและผู้บริหารที่เลี้ยง ต้องมีคุณสมบัติด้านความรู้และประสบการณ์ทางการ บริหารสถานศึกษา เช่นคุณลักษณะและพฤติกรรมภาวะผู้นำประสบการณ์การเป็นผู้บริหารสถานศึกษา ความรู้ความสามารถในการให้คำปรึกษาเป็นผู้บริหารที่เลี้ยง

4) คุณลักษณะนักศึกษาที่ฝึกปฏิบัติการวิชาชีพ แนวทางพัฒนาต้องมีการจัดปฐมนิเทศก่อนการไปฝึก ปฏิบัติงานวิชาชีพให้มีการเตรียมความพร้อม การพัฒนาบุคลิกภาพ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ การพัฒนาภาวะผู้นำ และการสร้างมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ร่วมงาน

5) การบริหารจัดการของหลักสูตร โดยใช้ชื่อรูปแบบว่า “ School – Activity Based Management” (SABM) เน้นที่การบริหารจัดการโดยใช้ฐานกิจกรรมที่สถานศึกษาและหน่วยฝึก แนวทางการพัฒนาต้องจัดให้มีคู่มือ การจัดการกิจกรรมฝึกปฏิบัติการวิชาชีพ การประสานงานของหลักสูตรกับสถานศึกษาและหน่วยงาน การจัดสิ่งอำนวยความสะดวก งบประมาณ สื่อและอุปกรณ์ และเครื่องมือ รวมทั้งการใช้เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสารที่สะดวก รวดเร็ว

แนวทางการพัฒนาการฝึกปฏิบัติการวิชาชีพเป็นการเรียนรู้ที่สามารถปรับเปลี่ยนให้มีความเหมาะสมตาม หลักการแนวคิดที่หลักสูตรกำหนดขึ้น ซึ่งในครั้งนี้เป็นการบริหารจัดการโดยใช้ฐานกิจกรรมที่สถานศึกษาและหน่วยฝึก เป็นศูนย์กลาง ใช้หลักการยึดผู้เรียนเป็นสำคัญในการจัดการ เนื่องจากนักศึกษาได้มีประสบการณ์ตรงกับงานที่ต้อง ปฏิบัติอยู่ในสถานศึกษา ย่อมมีความสัมพันธ์กับผู้บริหารและครูหรือบุคลากรอื่นภายในสถานศึกษาของตนเอง เมื่อนำหลักการแนวคิดทางการบริหารที่ได้ศึกษา อบรมมาแล้ว ย่อมจะเรียนรู้จุดอ่อน จุดแข็ง อุปสรรคหรือโอกาสที่ จะพัฒนาสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น ซึ่งเป็นการเรียนรู้โดยการปฏิบัติควบคู่กับภาคทฤษฎี สอดคล้องกับแนวคิดปรัชญาปฏิบัตินิยม (Progressivism) โดยมีหลักการคือเรียนรู้ด้วยการกระทำ (Learning by Doing) ผลการศึกษาจึงทำให้นักศึกษามีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด เป็นการจัดการเรียนรู้แบบ Active

Learning คือกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้ลงมือกระทำและได้ใช้กระบวนการคิดเกี่ยวกับสิ่งที่เขาได้กระทำลงไปและมีการสัมมนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Bonwell and Eison, 1991) เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภายใต้สมมติฐานพื้นฐาน 2 ประการคือ 1) การเรียนรู้เป็นความพยายามโดยธรรมชาติของมนุษย์, และ 2) แต่ละบุคคลมีแนวทางในการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน (Meyers and Jones, 1993) โดยผู้เรียนจะถูกเปลี่ยนบทบาทจากผู้รับความรู้ (Receiver) ไปสู่การมีส่วนร่วมในการสร้างความรู้ (Co-creators) (Felder and Brent, 2016) ความพึงพอใจในการฝึกปฏิบัติงาน เป็นสภาวะทางความรู้สึกของบุคคลเมื่อได้รับการตอบสนองความต้องการ ตามความคาดหวัง ความพึงพอใจในงาน เป็นทัศนคติของผู้ปฏิบัติงานที่มีต่องานที่เขากระทำซึ่งแสดงออกมาเป็นความชอบหรือความไม่ชอบ คุณลักษณะของงานในรางวัลที่ได้รับจากการทำงานเช่นค่าชมเชย การยอมรับผลของปฏิบัติในสภาพแวดล้อมของการทำงาน ซึ่งช่วยส่งเสริมให้เกิดการปฏิบัติงานที่มีคุณภาพ และความร่วมมือร่วมใจ ระบบงานดำเนินไปด้วยความราบรื่น เรียบร้อย มีบรรยากาศในการทำงานที่ดี และภาพลักษณ์ที่น่าประทับใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้รับบริการเกิดความพึงพอใจ องค์ประกอบของการเกิดความพึงพอใจในงานประกอบด้วยความพึงพอใจที่เกิดจากการตอบสนองความต้องการของร่างกาย จิตใจ และการเรียนรู้การประเมินความพึงพอใจในงานเป็นการประเมินความรู้สึก ความคิด และพฤติกรรมสามารถประเมินได้ด้วยวิธีการ สังเกต การสัมภาษณ์ และการสอบถาม ที่นิยม คือใช้แบบสอบถามที่สร้างขึ้นอย่างรอบคอบและอย่างถูกต้องเหมาะสมตามทฤษฎีของการวัดและประเมินผล และแปลผลเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการดำเนินงานตามความต้องการต่อไป

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. **มาตรฐานด้านความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ** นักศึกษาควรได้รับความรู้ กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ และแนวปฏิบัติในสถานศึกษา หรือหน่วยงานเพิ่มมากขึ้น และควรให้การนิเทศงานของอาจารย์และผู้บริหารที่เลี้ยงเพิ่มขึ้น เพื่อเป็นแนวปฏิบัติในการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2. **มาตรฐานด้านการปฏิบัติงาน** นักศึกษาควรได้รับคำแนะนำเกี่ยวกับการใช้หลักธรรมาภิบาลในการปฏิบัติงาน การวางแผนงานและดำเนินงานเพื่อให้เกิดผลสำเร็จ การบริหารเวลาในการปฏิบัติงานตามแผนงานและ กิจกรรม การติดตาม ให้คำปรึกษา แนะนำ และการประเมินผลงาน การพัฒนาปรับปรุงการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพ จากอาจารย์นิเทศและผู้บริหารที่เลี้ยงเพิ่มขึ้น

3. **มาตรฐานด้านปฏิบัติตน** นักศึกษาควรได้รับการพัฒนาภาวะผู้นำที่เหมาะสม เช่น ความมีวินัยในตนเอง การปฏิบัติตนให้เหมาะสมกับกาลเทศะ ความรับผิดชอบและตรงต่อเวลา เพื่อความเป็นผู้บริหารที่มีคุณลักษณะที่ดี และสามารถครองตน ครองคน และครองงาน

4. **ความพึงพอใจต่อการดำเนินงานฝึกปฏิบัติการวิชาชีพ** ควรมีการจัดสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น งบประมาณที่ใช้ในการฝึกปฏิบัติงาน การจัดอุปกรณ์ วัสดุที่ใช้ในการประชุมสัมมนา รางวัลหรือสิ่งตอบแทนวิทยากรที่เลี้ยง เป็นต้น

5. การนำแนวทางพัฒนาการฝึกปฏิบัติการวิชาชีพผู้บริหารการศึกษายุคใหม่ควรเน้นนวัตกรรมที่ต้องมีวิธีการใหม่ เช่นการจัดฝึกอบรมหรือการสัมมนาทางวิชาการอย่างต่อเนื่อง การเข้าร่วมประชุมวิชาการออนไลน์ และการนำเสนอผลงานวิจัย เป็นต้น

Referencess

- Best, John W., (1977). **Research in Education**. Englewood Cliffs, New Jersey, Prentice – Hall Inc, 1977.
- Bonwell, C. C., and Eison, J. A. (1991). **Active Learning: Creating Excitement in the Classroom**. ASHE-ERIC Higher Education Report, Washington DC: School of Education and Human Development, George Washington University.
- Bouchaud, B., Brown, D., and Swan, B. A. (2017). “Creating a New Education Paradigm to Prepare Nurses for the 21st Century”. **Journal of Nursing Education and Practice** 7(10): 27-35.
- Chasingkaew, S. (2017). “The Effectiveness of the Student Development Based on Thai Qualifications Framework for Higher Education of Mahachulalongkornrajavidyalaya University Khonkaen Campus”. **Journal of Graduate MCU KhonKaen Campus** 5(1): 131-143. (in Thai)
- Chasingkaew, S. and et al., (2019). “Practical Experience in Educational Administration and School Administration for Master of Arts Program in Buddhist Educational Administration Mahachulalongkornrajavidyalaya University Khonkaen Campus”. **Dhammathas Academic Journal** 19(3): 114-122.
- Eracha, N., and Chanawat. P. (2019). “A Study of the Work Behaviors According to the Performance Standards of the Teachers' Council of Thailand Among the School Administrators Working Under the Secondary Educational Service Area Office 3 Phra Nakhon Si Ayutthaya Province”. **ARU Research Journal** 6(1): 94-98.
- Felder, R. M., and Brent, R. (2016). **Teaching and Learning STEM: A Practical Guide**. Ch. 6. San Francisco: Jossey-Bass.
- Government, G. (2013). **Announcement of the Teachers Council of Thailand Committee on Knowledge, Competency and Experience the Profession of a Teacher Practitioner School Administrators Education Administrator and Study Supervision According to**

-
- Regulations Teachers Council of Thailand on Professional Standards.** Bangkok: Teachers Council. (in Thai)
- Government, G. (2019). **Regulations of the Teachers' Council of Thailand on Professional Standards No.4.** Bangkok: Teachers Council. (in Thai)
- Jiwachart, W. (2017). **New Guidelines for Developing Teachers and Educational Personnel.** [Online]. Retrieved March 20, 2022, from <https://www.gotoknow.org/posts/17754>.
- Kantham, K., and Phrakru, D. (2018). “Leadership Skills in the 21st Century for Basic Education Administrators” **Journal of Education, Mahasarakham University** 12(2): 19-29
- Meyers, C., and Jones, T. B. (1993). **Promoting Active Learning: Strategies for the College Classroom** . San Francisco: CA: Jossey-Bass Inc.
- Ministry of Education, (2015). **Higher Education Curriculum Benchmarks.** [Online]. Retrieved March 20, 2022, from <http://www.mua.go.th/users/bhes/index.htm>
- Nokkhunthong, I., and Chanawat, P. (2019). “A Study of the Work Behaviors According to the Performance Standards of the Teachers' Council of Thailand Among the School Administrators Working under the Secondary Educational Service Area Office 3 Phra Nakhon Si Ayutthaya province”. **ARU Research Journal** 6(1): 94-98.
- Twin, A. (2020). **Practice Management Investopedia.** [Online]. Retrieved March 21, 2022, from <https://www.investopedia.com/>.
- Welskop, W. (2014) **Action Learning in Education.** [Online]. Retrieved August 4, 2019, from <https://www.researchgate.net/publication/25997121631>.
- Yamnoon, S. (2019). **Integrated Education and Work Management.** [Online]. Retrieved March 20, 2022, from <http://km.bus.ubu.ac.th/?p=2454>.